

خداوند به کار تفرقه افکنان، رسیدگی می کند

احمد عبدالتیان | در ایام ولادت پیامبر اکرم (ص) و هفته وحدت، آیه ۱۵۹ سوره انعام را باهم تلاوت می کنیم که خداوند متعال می فرماید: «إِنَّ الدِّينَ فَرْقُوْهُ دِينُهُمْ وَكَانُوا شِيعَةً أَلَسْتُ بِمُتَّبِعِ فِي شَيْءٍ وَإِنَّمَا أُنْزِلُ إِلَيْهِ اللَّهُ ثُمَّ يُنْزِلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ: [ای پیامبر] تو را با کسانی که دین خود را بر آن گنده ساختند و گروه گروه شدند، هیچ گونه ارتباطی نیست. [تو مسئول آنان نیستی و] سرنوشت کارشان تنها با خداست. آن گاه او آنان را به عملکردشان آگاه خواهد کرد.» این آیه در نکوهش تفرقه افکنی در دین، نازل شده است و به کسانی که وحدت مسلمانان را می شکنند و با بدعت گذاری، دین را به رأی خود تفسیر می کنند، هشدار داده است. در آیات دیگر قرآن و در احادیث نیز درباره این افراد، تعبیری مثل این نمونه ها آمده است: «وای بر آنان که با دست خود مطلبی می نویسند!»، «هرگاه بدعتی آید، سستی می رود.»، «توبه صاحب بدعت، پذیرفته نمی شود.»، «کسی که به بدعت گذار احترام گذارد یا لبخندی بزند، در فروپاشی دین گام برداشته است.» رسول خدا (ص) نیز خود در این باره می فرماید: «هرگاه میان امت اختلاف شد، هرکه طبق سنت و گفته من عمل کند و سراغ راه و روش دیگران نرود، پاداش صد شهید خواهد داشت.» [بهارالانوار، ج ۲، ص ۲۶۲]

بنابراین یکی از عوامل تفرقه و دوری از وحدت، تغییر و تحریف در دین است و باید دانست که میان معارف دینی، تفاوتی نیست؛ باید به همه ایمان داشت و به همه دستورات عمل کرد و با آن ها که مجموعه مکتب اسلام را قبول ندارند، نباید همکاری کرد. آنان از امت محمد (ص) محسوب نخواهند شد و مورد تهدید خداوند هستند.

مشاوره

راه حل اختلاف نظر

علیرضا وکیلی | گاهی پدر و مادر فکر می کنند دعوی اشان فقط بین خودشان اتفاق افتاده است، در اتاق بسته شده است، صدای بلندشان را پایین آورده اند یا بعد از چند دقیقه آشتی کرده اند و خیالشان راحت شده است که «بچه چیزی نفهمید.» اما کودک لازم نیست تمام حرف ها را بشنود تا بفهمد خانه امن نیست. از تغییر لحن مادر، سکوت پدر، کوبیده شدن در و حتی نگاه های سنگین، خیلی چیزها را می فهمد. کودکی که باهاش شاهد دعوی والدین است، ممکن است کم کم مضطرب، پرخاشگر، گوشه گیر یا حتی میان پدر و مادر داور شود. بدتر از آن، ممکن است تصور کند برای آرام شدن خانه، باید خودش کاری انجام دهد. قرآن وقتی از زندگی مشترک سخن می گوید، تعبیر بسیار دقیقی دارد: «لَتَسْكُتُوا لَهَا» (روم/۲۱)؛ یعنی همسر قرار است مایه سکون و آرامش باشد، این یعنی خانه فقط محل زندگی نیست؛ باید محل احساس امنیت باشد.

از طرف دیگر، خداوند در قرآن کریم می گوید: «وَأَعْرِضْ عَنِ الْبَغَائِيلِ: در برابر رفتار جاهلانه، راه درگیری را ادامه نده!» (اعراف/۱۹۹) گاهی در زندگی مشترک، برنده کسی نیست که آخرین جواب را می دهد؛ برنده کسی است که می فهمد ادامه دادن یک بحث، ممکن است آرامش خانواده را قربانی کند.

حالا چه کار کنیم؟

اول: جلوی کودک ادامه ندهید. اگر بحث بالا گرفت، یک جمله مشخص داشته باشید: «الان وقت مناسبی نیست؛ بعدا درباره اش صحبت می کنیم.» این فرار از مسئله نیست؛ انتخاب زمان مناسب برای حل مسئله است.

دوم: کودک را داور نکنید. نگوید: «بین پدرت با من چه کرد!» یا «مادرت همیشه همین طور است.» فرزند شما همسر شما نیست و نباید بار اختلاف والدین را به دوش بکشد.

سوم: اگر دعوا را دیده، ترمیمش کنید. لازم نیست وانمود کنید هیچ اتفاقی نیفتاده است. می توانید بگویید: «ما باهم اختلاف نظر داشتیم، اما قرار نیست تو نگران و ناراحت باشی، ما خودمان مسئله مان را حل می کنیم.» اگر رفتار نامناسبی انجام دادید، از کودک عذرخواهی کنید؛ این گونه، اقتدار شما کم نمی شود، بلکه به او مسئولیت پذیری یاد می دهید.

امام علی (ع) در نامه ۳۱ نهج البلاغه، تربیت فرزند را امری تدریجی می دانند و بر نقش والدین در شکل گیری شخصیت او تأکید می کنند. کودک فقط با حرف های ما تربیت نمی شود؛ با چیزی که هر روز در خانه می بیند، زندگی کردن را یاد می گیرد. اختلاف نظر در هر زندگی طبیعی است اما ما می توانیم به فرزندمان نشان دهیم که اختلاف، مساوی با بی احترامی نیست و عصبانیت، مجوز شکستن حرمت دیگری نیست.

شاید یکی از زیباترین مهربانی که می توانیم برای فرزندمان بگذاریم، خانه ای بدون هیچ اختلاف نباشد، خانه ای باشد که در آن، آدم ها بلدند باهم گفت و گو کنند، راهکار مناسب پیدا کنند و بعد از اختلاف دوباره به هم برگردند.

احکام

اذن دخول؛ ادب ورود به حریم امامان (ع)

سمانه رضوانی | اذن دخول، به معنای اجازه خواستن برای ورود به مکان یا ملک دیگری، از آداب معاشرت دانسته شده است. وقتی به درگاه امامان معصوم (ع) می رسیم، پیش از هر چیز، باید این موضوع را بدانیم که قرار است وارد خانه شویم که خداوند او را به مقامی والا رسانده است. پس اذن دخول خواندنمان باید در شأن امام باشد نه لقلقه ای بر سر زبان.

قرآن کریم می فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید، وارد خانه هایی غیر از خانه های خودتان نشوید؛ مگر آنکه پیش تر خبر دهید و اعلام کنید او سرزده وارد نشود!» و به اهل آن خانه سلام دهید. اگر در آن خانه ها کسی را نیافتید، وارد نشوید؛ مگر آنکه به شما «اذن» داده شود و اگر گفته شد برگردید، برگردید. (نور/ ۲۴)

حرم های معصومین (ع) به دلیل آنکه محل دفن کسانی است که زائران را می بینند و می شناسند و سلام ها را جواب می دهند، در حکم خانه آنان است. از این رو رعایت ادب، حکم می کند که قبل از وارد شدن به حرم، به ارزش و قداس جایگاه و مقام و منزلت صاحب حرم، توجه کنیم و از خدا و فرشتگان و رسول خدا و امامان، اذن بطلبیم.

در متن اذن دخول می خوانیم: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَظُّ خُزْمَةَ صَاحِبِ هَذَا الْمَشْهَدِ الشَّيْئِيِّ فِي غَيْبَتِهِ، كَمَا أَعْتَظُّ هَآئِهِ خُزْمَتَهُ وَأَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَكَ خُلَفَاكَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ. أَحْيَاءٌ عِنْدَكَ بَيْرُزْقُونَ، بَيْرُزْقُونَ مَقَامِي، وَيَسْتَعُونُ كَلَامِي، وَيَرْثُونَ سَلَامِي... خدایا! من به حرمت صاحب این مکان شریف در غیاب او باور دارم؛ همان گونه که در حضورش باور دارم. می دانم که رسول تو و جانشینانت زنده اند، جایگاه مرا می بینند، سختم را می شنوند و به سلامم پاسخ می دهند.» خواندن اذن دخول با حضور قلب، مایه یاد عظمت مقام امام می اندازد و خود را در برابر او کوچک و خطاکار می یابیم.

پس از خواندن اذن دخول، اگر قلیتان خاشع شد و اشک جاری شد، نشانه ای بر اجازه ورود است. سپس آستانه در برابر سید و با گفتن «بسم الله و بالله...» قدم در حریم مقدس امام بگذارید.

گفت و گو

آمنه مستقیمي | از جلوه های سعادت و اقبال بلند ما ایرانیان، این است که به تعبیر پیامبر ختمی مرتبت (ص)، میزبان پاره ای از وجود مقدس آن حضرت یعنی امام رضا (ع) هستیم و این میزبانی صرفا به بعد فیزیکی منحصر نشده، بلکه فرصتی را فراهم آورده است تا ایران و ایرانی از میراث نبوی به واسطه فرزندشان، بیش از دیگران بهره مند شود و از خوان کرامت رضوی، بهره های بسیار ببر. در آستانه میلاد باسعادت رسول خاتم (ص) و در بررسی صیانت علی بن موسی الرضا (ع) از اخلاق و بعثت نبوی، با حجت الاسلام والمسلمین مجتبی عرفانیان، استاد حوزه و کارشناس مذهبی و سخنران حرم مطهر رضوی، گفت و گو کرده ایم.

مثل پیامبر (ص) خلق عظیم داشت

قرآن کریم از خلق پیامبر (ص)، با عظمت یاد می کند و در سوره قلم، آیه ۴ می فرماید: «وَلَقَدْ خَلَقْنَا خَلْقًا عَظِيمًا» امام رضا (ع) همین خلق عظیم را در بعد رأفت، چنان عینیت بخشیدند که در تاریخ به امام رئوف مشهور شدند، رأفت از رحمت، ارزش کرده و بیشتر هم درباره ایران، تجلی یافته است؛ چنان که با هجرت اجباری حضرت، ایران جانی دوباره گرفت و زمینه ای شد که تشیع از یک باور محدود و پنهان به یک جریان اثرگذار و فراگیر در جامعه ایرانی تبدیل شود و ایران، پایگاه نشر معارف اهل بیت (ع) شود. امام رضا (ع) شبها و سؤالات مخاطبان را با زبان خود آن ها پاسخ می گفتند و به منابع دشمن، استاد عقلی می کردند. امروز هم که دشمن می خواهد با شبها جوانان را از دین دور کند، روش امام رضا (ع) یعنی منطق قوی و زبان مخاطب پسند، راه جذب جوانان است.

در رأفت، شبیه امام رضا (ع) شویم

رأفت بی نظیر در نقش هدایتگری امام رضا (ع) نیز دیده می شود؛ وقتی با استناد به قرآن همواره بر مهربانی و مدارا با همه انسان ها تأکید می کردند و این رویه برگسترش مکتب اهل بیت (ع) در میان پیروان سایر ادیان، تأثیر شگرف گذاشت؛ اگر در زمانه کنونی هریک از ما در تعاملات روزمره، قدری از این رأفت را در روابطمان اعم از میان فردی، خانوادگی، اجتماعی و سیاسی به کار بگیریم، خیلی از مشکلاتی که با آن ها دست به گریبان هستیم، رفع می شود.

صیانت از دستاورد عظیم بعثت

مأمون با استفاده از سران فرقه ها و نحله های دینی فکری در تلاش بود در مناظرات، شخصیت علمی امام رضا (ع) را زیر سؤال ببرد و جایگاه ایشان را پایین بیاورد اما حضرت در همان میدان، معارف توحیدی، فقهی و کلامی ناب را مقابل متکلمان یهود و نصارا و... به بهترین زبان تبیین کردند. شیخ صدوق در عیون اخبار الرضا (ع) آورده است که اگر چه مأمون با ترتیب دادن جلسات مناظره با حضور بزرگان مکتب می کشید حجت حضرت علی بن موسی الرضا (ع) را کاهش دهد اما همه آن ها به علم و عظمت بی مثال امام (ع) اقرار کرده اند، لذا ایشان با جهاد تبیین، از دو دستاورد بزرگ بعثت یعنی تعلیم کتاب و حکمت و تزکیه نفوس صیانت کردند، طوری که مأمون خود اعتراف کرد به خدا سوگند که دانش صحیح نزد کسی نیست الا خاندان پیامبر (ص).

پایه های علمی شیعه را مستحکم کرد

هجرت و ولایت عهدی اجباری حضرت ثامن الائمه (ع) علاوه بر اینکه جایگاه امامت حضرت را تثبیت کرد، زمینه تبیین معارف شیعه را نیز فراهم آورد، تاجایی که دوست و دشمن بر گستره علمی امام (ع) معترف شدند و این سبب شد پایه های علمی تشیع مستحکم تر شود. الگوگیری از این شیوه حضرت در عصر هجوم شبهات و برای دفاع از علم دینی، بسیار کارآمد و گره گشاست؛ یعنی باید به سلاح اخلاق، علم روز و کرامت مجهز شویم؛ همان شیوه رضوی که باعث شد حتی مخالفان به اسلام متمایل شوند. مایز امروز باید نه تحمیل را بپذیریم و نه تعصب بیجا داشته باشیم، بلکه طیف های مختلف باید با نگاه به سیره رضوی، عقاید خود را مقابل شبهات مجازی مصون کنند.

به ایران جان دوباره داد

قرآن از وجود مقدس پیامبر (ص) در آیه ۱۰۷ سوره انبیا به «رحمه للعالمین» تعبیر می کند و می فرماید: «وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ». این ویژگی به فرزندشان امام رضا (ع) نیز سرایت کرده و بیشتر هم درباره ایران، تجلی یافته است؛ چنان که با هجرت اجباری حضرت، ایران جانی دوباره گرفت و زمینه ای شد که تشیع از یک باور محدود و پنهان به یک جریان اثرگذار و فراگیر در جامعه ایرانی تبدیل شود و ایران، پایگاه نشر معارف اهل بیت (ع) شود. امام رضا (ع) شبها و سؤالات مخاطبان را با زبان خود آن ها پاسخ می گفتند و به منابع دشمن، استاد عقلی می کردند. امروز هم که دشمن می خواهد با شبها جوانان را از دین دور کند، روش امام رضا (ع) یعنی منطق قوی و زبان مخاطب پسند، راه جذب جوانان است.

کانون رحمت اجتماعی است

رهبر شهید انقلاب می فرمودند: حضور مرقد مطهر امام رضا (ع) برکات بسیاری داشته و ارتباطاتی میان مسلمانان در اقصی نقاط عالم به واسطه این مرقد مطهر شکل گرفته است. از نزول باران رحمت تا مهاجرت سادات و شکل گیری حوزه های علمیه، همه جلوه های رحمت ارثی نبوی است. حرم امام رضا (ع) امروز صرفا یک زیارتگاه برای دلدادگان نیست، بلکه کانون رحمت اجتماعی است و فقیر و غنی و همه اقوام ایرانی را در سایه یک رحمت گرد هم آورده و گره های آن هادر مشکلات مختلف است.... این هم ارث نبوی در ایران است.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد تقی حجتی هبیت علی دانشگاه فاروقی مشهد

اخلاقی اجتماعی را بیان کرده اند. باید پیروان اهل بیت (ع) این آموزه های اخلاقی در حقوق شهروندی و خویشاوندی را بشناسند و رعایت کنند.

احترام به سالخوردگان

لازم است با بزرگان، برخورد بزرگوارانه داشت. کبار جمع کبیر است. کبر سن و کبر در قدر و مقام، هردو را شامل می شود؛ گرچه در این حدیث به قرینه صغار بیشتر کبر در سن را دربر می گیرد. امام رضا (ع) در جمله «وقروا کبارکم» رفتار مناسب و مطلوب با بزرگان را یاد می دهند. باید با سال خوردگان و کهنسالان و بزرگ سالان و پیران و پدر بزرگ ها و مادر بزرگ ها و نیاکان، باوقار سخن گفت و رفتار کرد. باید در ارتباطات با انسان های ارجمند و فرهیخته و بزرگ منش و بزرگ مقدار و

چهارشنبه های امام رضایی

استمرار خصلت ها و سیره نبوی در مشی و منش امام رضا (ع)
در گفت و گو با حجت الاسلام والمسلمین عرفانیانوارث خلق عظیم نبوی
کانون وحدت اجتماعی

سنت نبوی را احیا کرد

با جهاد تبیین امام رضا (ع) سنت نبوی احیا شد. حضرت در دورانی که بدعت ها و شبهات کلامی اوج گرفته بود، با سه راهبرد اساسی، اهداف بعثت پیامبر (ص) را احیا کردند؛ نخست احیای حدیث و سنت نبوی از طریق تربیت شاگردان، دوم تبیین توحید ناب در قالب حدیث معروف سلسله الذهب و معرفی امام به عنوان شرط ورود به قلعه توحید (یعنی توحید بدون امام معنا ندارد) و سوم مناظرات علمی هدفمند با پیروان ادیان و مذاهب با روش قرآنی جدال احسن و استدلال به قرآن. ایشان با این جهاد تبیین هم ثابت کردند که عترت، عدل قرآن است و هم نشان دادند که ائمه (ع) و زائران حقیقی دو میراث نبوی یعنی کتاب و سنت هستند.

پرچمدار وحدت نبوی

ما در سیره رضوی، استمرار سیره نبوی در مسئله وحدت را شاهد هستیم و وحدت از مبانی اساسی سیره حضرت است. ایشان برای تحقق وحدت و انسجام امت از طریق پایبندی به سنت، به بیانات مختلف پیامبر (ص) استناد می کردند؛ چنان که از رسول خدا (ص) نقل می کنند: «هرکه به هنگام اختلاف امت به سنت من تمسک کند، پاداش ۱۰۰ شهید را دارد.» و با تبیین مشترکات دینی مثل نماز قبله و مناسک حج و نفی قومیت گرایی، برای دفاع از کبان امت اسلام و نهادینه کردن وحدت در عمل، تلاش می کردند و بالینکه در مناصب حکومتی دخل و تصرفی نداشتند، سعی می کردند در صورت امکان، افراد بومی را هم دخیل کنند. رهبر شهید انقلاب نیز با اشاره به این سیره می فرمودند: «حرم امام رضا (ع)، کانون وحدت بخش است.»

وارث حقیقی سیره پیامبر (ص) در وحدت

انقلاب اسلامی ایران با الهام از سیره ائمه (ع) به ویژه امام رضا (ع)، می تواند به توفیقات بسیار دست یابد؛ چنان که در مقاومت و ایستادگی امروز مقابل دشمن شاهد این هستیم؛ امروز که دشمنان اسلام با دامن زدن به اختلافات، درصدد رسیدن به اهدافشان هستند، با تمسک به سیره وحدت آفرین امام هشتم (ع)، می توان گفت تلاش شان را خنثی کرده ایم. ایشان با اخلاق، رأفت، دانش گسترده، رحمت فراگیر و تلاش بی وقفه برای وحدت ثابت کردند که وارث حقیقی سیره پیامبر (ص) هستند. امروز هم مرقد ایشان، کانون وحدت است و الگوی عملی برای زیست مؤمنانه را ارائه می کند. هجرت مبارک امام رضا (ع) به ایران و استمرار مشی ایشان در انقلاب اسلامی، ثابت کرد که نقش هدایتگری ائمه (ع)، صرفا مربوط به زمان حیاتشان نیست و پس از شهادتشان نیز ادامه یافته است.

حجت الاسلام والمسلمین عرفانیان؛
ما در سیره رضوی، استمرار سیره نبوی در مسئله وحدت را شاهد هستیم و وحدت از مبانی اساسی سیره حضرت است. ایشان برای تحقق وحدت و انسجام امت از طریق پایبندی به سنت، به بیانات مختلف پیامبر (ص) استناد می کردند

بلندمرتبه و جلیل القدر و با ایمان و تقوا و آقا و سرور در هر سنی که باشند، باوقار بود.

«وقار» به معنای متانت و بردباری و بزرگواری و کرامت و احترام و ادب و فروتنی و باتشخص و شخصیت بودن و استواری است. بلند شدن پیش پای سالمندان و رعایت احترام آنان و دادن صندلی جای خود به آنان و دستگیری از آنان، در همین راستا قرار دارد.

مهربانی با کودکان

برخورد با خرد سالان و کودکان و کوچک ترها باید با رحمت باشد. «ارحموا صغارکم» قانون اخلاقی ارتباط با کودکان را آموزش می دهد. به کودکان رحم کنید، با دلسوزی و شفقت و عاطفه و رقت قلب و نرم دلی و بخشایش و مهربانی و مهرورزی با آنان رفتار کنید و سخن بگویید.

هریک از شهروندان هر شهر و کشور نسبت به ما یا کبارند یا صغار، با بزرگ ترند یا کوچک تر. توقیر و تکریم بزرگ تر و رجم و مهرورزی به کوچک تر، سفارش اهل بیت (ع) است. در این دو جمله، دو فعل امر وجود دارد که وجوب و لزوم را می رساند که با پذیرش این دستور و اجرای آن، حقوق شهروندان رعایت می شود.

صله ارحام

پیوند با خویشاوندان و صله رحم، سفارش اهل بیت (ع) است. «صلوا ارحامکم» دستور اخلاقی جاویدان در حقوق فامیلی است. باید بستگان و اقربا و افراد خاندان را شناخت و با آنان ارتباط برقرار نمود و با آنان رفت و آمد کرد و مراوده و اتحاد و هم بستگی داشت. باید افراد فامیل و بستگان با خانه هم بروند و از مشکلات هم باخبر شوند و یکدیگر را یاری کنند و در رفع گرفتاری ها به هم کمک کنند و در دردها و شادی ها شریک هم باشند.

درنگ